

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ**

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО
ПРАВА УКРАЇНИ»**

**Матеріали
VIII Міжнародної науково-практичної інтернет конференції**

22 жовтня 2021 року

Одеса
ОДУВС
2021

державних службовці створити належні умови та мотивуватимуть працівників виконувати свою роботу набагато ефективніше.

Література

1. Безусий В.В. Рівні (види) соціального захисту державних службовців в Україні. [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2019. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8039/Rivni%20sotsialnoho>. (дата звернення: 21.09.2021).
2. Міноборони заборгувало військовим виплат на 1,5 мільярда – омбудсман [Електронний ресурс]. *Економічна правда*. 1709. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2021/09/17/677942/> (дата звернення: 21.09.2021).
3. Бичков С.І. Сучасна система соціального захисту в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2011. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=377> (дата звернення: 21.09.2021).
4. Колосовська І.І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 152–158.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Ізбаиш К.С., к.ю.н., доцент, старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи (Одеський державний університет внутрішніх справ, м.Одеса, Україна)

В 1991 році Україна стала на шлях демократичного розвитку та почала розбудову правової держави. З проголошенням незалежності та прийняттям Конституції України принцип верховенства права став активно і всебічно утверджуватися у нашій державі і закономірно одержав конституційне закріплення як одне з основних її надбань і напрямів подальшого розвитку.

Громадянам України гарантується право на звернення до суду для захисту їх конституційних прав і свобод відповідно до ст. 8 Конституції України [1]. Нормативне закріплення принципу верховенства права в Україні свідчить про гармонізацію національної правової системи із європейською правовою доктриною.

Реалізація цього принципу знайшла своє продовження в розділі II Конституції України, а саме ст. 55 «Права і свободи людини і громадянина захищаються судом» передбачає, що громадянам гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Громадяни України мають право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [1].

Принцип верховенства права має особливе значення в адміністративному судочинстві. Як принцип судочинства він визначає спрямованість судочинства на досягнення справедливості. Справедливим повинен бути як судовий процес, так і його результат. Це, насамперед, пов'язано з тим, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, пов'язанні зі встановленням законності нормативно-правових актів та інших рішень, які приймаються суб'єктом владних повноважень.

Для адміністративного судочинства головним елементом принципу верховенства права є обов'язок держави здійснювати свою діяльність, визначити шляхи подальшого розвитку відповідно до пріоритетності прав і свобод людини і забезпечити гарантії їх реалізації. Діяльність державних інституцій має підпорядковуватися потребам реалізації й захисту прав людини. Тому в сучасних умовах основними функціями адміністративного суду мають стати правозабезпечувальна та правозахисна, а основними його завданнями – забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, захисту й поновлення порушених прав.

Для реалізації цього завдання відповідно до КАС адміністративний суд при вирішенні справ керується принципом верховенства права. Людина, її права та інтереси стають головними об'єктами захисту, а завданням адміністративного суду стає захист прав людини і громадянина у випадку їх порушення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами. Адже, охорона інтересів людини і громадянина – важливий чинник стабільності громадянського суспільства, належного функціонування державного апарату й держави у цілому.

У КАС надано визначення змісту принципу верховенства права: суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого зокрема людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави [2]. Таке визначення повністю відповідає ст. 3 Конституції України, яка визначає права людини першочерговими і вищими щодо інтересів держави. Однак, зазначене не розкриває усіх граней верховенства права, а дає лише найзагальніше розуміння спрямованості адміністративного судочинства та критерій для судового контролю за діяльністю публічної адміністрації.

Принцип верховенства права є сукупністю засад, положень, ідей – вимог, що ґрунтуються на природних правах особи та її автономії відносно держави. Втілення цих вимог повинно знаходити у діяльності всіх гілок влади, в тому числі і за судовою гілкою влади.

На думку Мельник-Томенко Ж. М., принцип верховенства права як універсальна засада адміністративного судочинства – це вихідна, фундаментальна основа адміністративного процесу, відповідно до якої адміністративний суд під час вирішення справи виходить із того, що право «вище» за закон, а адміністративно-процесуальні відносини загалом будуються за формулою: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [4, с.88].

Однак, найбільш різнобічне тлумачення принципу верховенства права дається у рішеннях Європейського суду з прав людини, який діє на основі європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. У преамбулі цієї Конвенції верховенство права визначається як принцип, що об'єднує країни-учасниці Ради Європи. У своїх рішеннях Суд неодноразово звертається до зазначеного у Преамбулі Конвенції принципу і, вважаючи його одним із основоположних принципів функціонування країн-учасниць, надає йому тлумачення при вирішенні справ.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод є частиною національного законодавства. Законом «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» Україна визнала обов'язковою юрисдикцією Європейського суду з прав людини в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції.

Саме тому, у КАС зазначено, що суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини та розкриває зміст принципу верховенства права через формулювання вимог, які виводяться з цього принципу.

Принцип верховенства права поширює свою дію на всі гілки державної влади—законодавчу, виконавчу та судову. Важливими є, зокрема такі питання: як може застосовуватися принцип верховенства права в адміністративному судочинстві та як діяти суду у разі порушення вимоги про якість закону? Положення ч. 4 ст. 8 КАС забороняє відмову в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини [2]. Це положення гарантує право доступу до суду навіть у разі відсутності нормативних підстав для захисту порушених права, свободи чи інтересу. Тож суд повинен подолати прогалину, застосувавши аналогію закону чи права, або усунути неясність чи колізію, витлумачивши положення закону, щоб це забезпечувало права свободи. Тому, адміністративно-процесуальна діяльність має стимулювати усіх учасників процесу до відповідального здійснення своїх прав та обов'язків.

З метою забезпечення в Україні верховенства права необхідно створити правову культуру дотримання законодавства на всіх рівнях, а принцип верховенства права варто розглядати як правовий принцип у рамках міжнародних та європейських інтеграційних процесів, який включає низку критеріїв, що виокремлюються дотриманням прав і свобод та законних інтересів громадян [3, с. 13].

Таким чином, саме врахування аспектів значення принципу верховенства права надасть можливість здійснити подальшу демократизацію правової системи України, реформування системи законодавства України, вдосконалення взаємовідносин з органами державної влади з метою забезпечення дотримання прав та свобод людини і громадянина.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення 09.09.2021).
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липн. 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення 09.09.2021).
3. Капля О.М. Верховенство права в системі принципів адміністративного судочинства України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2017. Випуск 45. Том 2. С. 10-13.
4. Мельник-Томенко Ж.М. Принцип верховенства права як універсальна засада адміністративного судочинства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 6. С. 84-89.

В ДІЯЛЬНОСТІ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ МВС УКРАЇНИ»	
<i>Дручек О.В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНУ ПАРАДИГМУ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	61
<i>Іванов О.О., Баранов С.О.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	63
<i>Ізбаши К.С.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	66
<i>Ісмайлова Д.А., Морозюк Н.С.</i> АНТИКОРУПЦІЙНІ ПРОГРАМИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	69
<i>Забураний М. В.</i> ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	71
<i>Закалик Г.М.</i> ПРОЯВИ ДИСГРАФІЇ ТА ДИСЛЕКСІЇ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	73
<i>Закалик Г.М., Вернюк К. О.</i> ПРІОРИТЕТНІ ТА ІНТЕГРУЮЧІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	76
<i>Закалик Г.М., Паньковецька Х. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ	78
<i>Залужний В.Ф.,</i> ВІЙСЬКОВА ДИСЦИПЛІНА: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	83
<i>Зіборєва О.Б.</i> ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ З ВИЩОЮ ВІЙСЬКОВОЮ ОСВІТОЮ В ІНТЕРЕСАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	86